

Vohnja tiikide VEE2004210 ja VEE2004230 vaatlus

Vaatleja Marko Vainu, vaatluse aeg 28.09.23.

1. Silla all paisu pole. Vesi voolab vabalt punkti 3 suunast. Esialgu aeglasemalt, sillale lähemal kiiremat.

2. Silla all on puitvarjadega betoonpais, mida pole EELISes. Vaatluse ajal ei voolanud vesi üle varjade, vaid nirises nende vahelt. Tõenäoliselt on Vohnja oja voolanud algupäraselt mööda seda haru. Selle paisutamise tulemusel tekitati mõisaparki tiik ning oja peamiseks vooluteeks kujunes põhjapoolne haru, mille ülevoolulävend oli tõenäoliselt lõunapoolse haru omast kõrgem.

3. Sild üle oja. Tiigi seisuveeline osa lõpes paarkümmend m sillast ülesvoolu. Silla all vesi selgelt voolas.
4. Paarikümne cm kõrgune künnis ojal, millest läheb lagunenud sild üle. Künnis on EELISes arvel Vohnja II paisuna. 2012. aastal on paisude inventuuri raames mõõdetud üla- ja alavee vaheks 30 cm. Vohnja tiigi VEE2004230 ruumikuju ulatub ka sellest paisust ülesvoolu. See pole aga korrektne, kuna ühe järve piires ei saa olla astanguliselt muutuva veetasemega kohta. Paisust ülesvoolu jääb küll aeglaselt, aga selgelt voolava veega kitsas veekogu. Paisust allavoolu aga visuaalselt seisva veega lai veekogu. Seega tunnetuslikult korrektsem oleks lugeda paisust ülesvoolu jääv veekogu vooluveekoguks, mis on küll paisutuse mõju all ja seetõttu aeglasema vooluga kui oleks ilma paisuta, aga ei moodusta paisjärve.

5. Tiik, mis pole EELISes ning kuna on alla 1 ha, siis pole ka tugevaid argumente selle arvele võtmiseks. Oleks Vohnja tiigid võetud arvele ENSV paisjärvede ja veehoidlate inventuuri perfokaartide alusel ning seal oleks nimetatud kolme tiiki, oleks ka selle tiigi arvele võtmine põhjendatud. Aga nii ei ole. Tiik on olemuselt kalda-veehoidla, millesse voolab vesi ojast punktis 6 olevast regulaatorist, ning millest välja voolab vesi antud punktis oleva metallist regulaatori kaudu. Ilmselt on regulaatoril ka mõned laudad ees, aga vaatluse ajal ei paistnud need välja, sest regulator oli mitmesugust sodi täis ning selle tõttu oli veetase võimalikest laudadest kõrgem. Väljavooluots pole küll alumises tiigis vahetult kaldal, vaid kaldast mõned meetrid eemal. Selle koha peal on tiigi veepinnal näha ühest punktist laiali voolavat vett. Viimase ajani oli tiigi väljavool truubina ETAKis, kuid enam mitte. See tuleks taastada.

6. Varjadega suletav regulaator, mille kaudu voolab vesi Vohnja ojast mõisapargi kolmandasse tiiki (ETAKis puudu). Vaatluse ajal regulaatoril laudu ees ei olnud. Vee voolamist regulaatorisse sisse oli selgelt näha. Selle teist otsa tiigi pool, aga tuvastada ei õnnestunud. Ilmselt ongi Vohnja II pais rajatud selleks, et antud tiiki oleks võimalik veega täita.

Järeldused: Vaatluse põhjal võiksid Vohnja tiigid ja Vohnja oja olla kaardistatud vastavalt järgnevale joonisele, kus punase piirjoonega on tähistatud paisjärvede ruumikujud, sinise joonega Vohnja oja põhitelg ja rohelse joonega oja sekundaarne telg.

